

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

38. številka

Maribor, dne 17 avgusta 1922

56. letnik

Katoliške prireditve.

Dne 20. avgusta katoliški shod v Mariboru.

Dne 27. avgusta katoliški shod v Slov. Bistrici, — evharistični kongres v Varaždinu in velik orlovski tabor v Celju.

Dne 3. septembra bo katoliški shod v Brežicah ob Savi in orlovski tabor v Murski Soboti.

Dne 8. septembra bo katoliški shod pri Sv. Križu nad Dravogradom.

Dne 10. septembra je II. dolenjski orlovski tabor v Novem mestu.

Katoličani! Gre za prerod našega ljudstva v Kristusu in proti sovražnim navalom brezverstva in framazonstva! V enotnem nastopu in odporu je naša moč, ki mora priti do polnega izraza z mnogoštevilno udeležbo na katoliških shodih in orlovskih taborih! — Na noge in v boj za Boga in domovino!

Orlovski dnevi v Brnu.

Brno, 12. 8. 1922.

Ne bom opisoval potovanja, ki je poteklo vseskozi v najboljšem razpoloženju in brez najmanjšega omembe vrednega dogodka. Disciplina je bila vzorna. Del letnikov se je medpotoma odvojil v Prago in je danes že tudi v Brnu.

Vreme je ugodno. Dne 10. t. m. proti večeru smo do speli v Brno v številu 1052 Jugoslovanov. Od teh je bilo 264 bratov in 68 sester v kroju. Na z zastavami in zelenjem okrašeni postaji nas je pričakovalo mnogoštevilno občinstvo in zletni odbor z godbo. Po pozdravnih govorih, na katere je odgovoril brat predsednik JOZ dr. Megler, smo odkorakali ob sviranju koračnice skozi mesto na zletišče. Povsod po ulicah je bil gost spalir prebivalstva, ki nas je navdušeno pozdravljalo in raz oken so se vsipale cvetice. Drugi dan je došel vlak Francozov in Belgijancev. Pripeljali so tudi godbo s seboj. Po vseh ulicah kar mrgoli zletnikov od blizu in daleč.

Telovadišče zavzema ogromen prostor, ki ga krajsijo zgradbe za razne zletne oddelke, okusni slavoloki in portali ter umetniško ozaljšane tribune za gledalce. Ob vhodu stoji ogromna soha Orla z orlom na rame-nih. 12.000 naraščajnikov je nastopilo s prostimi vajami že pred nekaj dnevi. Tu je tudi razstava obrtnikov Ljudske stranke.

Častno predsedstvo je prevzel glavni poveljnik francoske armade maršal Foch (Foš) in za njim mnogi cerkveni dostojanstveniki in druge znamenite osebe skoro vseh katoliških narodov Evrope. Šole, vojašnice in druge prazne zgradbe so stavljena na razpolago za prenočišča.

Poleg rednih vlakov je dnevno še 35 posebnih vlakov, ki zapirajo sapo nasprotnikom. Orlovske kontrolne patrolje hodijo po mestu in že ob 10. uri zvečer hiti vse na svoja prenočišča. (Sedaj pa pomislimo, kako so še pozno v noč rjaveli pijanci po Ljubljani ob priliki sokojskega zleta! — Op. ur.)

Današnjih tekem so se udeležili jugoslovanski, češki, ameriški in francoski telovadci. Belgijci so telovadili posebej, ker imajo drugačen telovadni sistem. — Ljubljana, Jesenice, Skofjaloka in ljubljanska okolica so se sijajno pokazali.

Sinočnji pozdravni večer na čast gostom je bil nad vse ganljiv. Zastopniki raznih narodov so govorili v svojih jezikih in vendar smo se razumeli, ker nas vse upaja trdna vez globoke katoliške zavesti, kar sta zlasti povdarjala oba češkoslovaška ministra Dolanski in dr. Bramek. Dijaštvo je imelo posebno zborovanje.

Skof dr. Jeglič je imel danes sv. mašo-zadušnico za vse padle in umrle člane orlovskih organizacij. Skozi ves dan so se vršila razna zborovanja in skušnje za nastope.

Zvečer je bil v gledališču in na telovadišču velik koncert.

Glavno pa bo v nedeljo. Vsi se s koprničim srecem pripravljamo na te dneve, ko bo na stotisoče gledalcev upiralo svoje poglede na vstajajoče orlovstvo.

Bog živi!

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Ministri so se razbežali na vse strani na počitnice v razna kopaljšča ali «banje» in samo od časa do časa se jih nekaj znajde v Beogradu, da se posvetujejo ter ukrepajo to in ono. Te ministrske seje in vlad na poročila o njih so prav značilna za našo vladu. Gospodje zastopajo drug drugega, često se tudi skregajo, ker hočejo drug drugega prekositi v sebičnih naklepih za sebe in za svojo stranko. Tako sta se hudo sprla muliman Omerovič in radikal Laza Markovič. Prvi je minister za narodno zdravje, drugi pa minister pravde in

ko je drugi prvega zastopal, je denar, določen za jetične bolnike v sarajevski bolnici, obrnil za zgradbo neke — pravoslavne kapele.

Proračun je samo na papirju, ministri že sedaj zahtevajo posebne kredite za izvanredne izdatke. Prvi pri tem je bil seveda minister vojne, ki je zahteval kar sto milijonov.

Kronski svet je zboroval te dni v Ljubljani, od ene vladne strani se zatrjuje, da bi se imele rešiti važne stvari, med drugim tudi zadeva princa Jurja, od druge strani pa trdijo, da je ta vladni sestanek samo formalnega značaja, da novi policajdemokratski minister Timotijević položi prisego in da kralj dobi potrebna poročila pred odhodom v inozemstvo.

Novi notranji ali policijski minister mnogo obeta in povspel se je celo do trditve, da bo vse v najlepšem redu, ko vsi spoznajo — blagoslove vidovdanske ustave. Z drugimi besedami bi lahko rekel, da bo urejeno vse tedaj, ko bodo vsi zlezli v njegovo policajdemokratsko in radikalno stranko.

Državnozborsko volilna razdelitev mandatov. Srbija z Macedonijo dobi 114, Hrvatska 68, Bosna in Hercegovina 48, Vojvodina 34, Slovenija 26, Dalmacija s hrvatskim Primorjem 16 in Crnagora 7 poslancev. — Ako se posreči vsaj delno enoten nastop proticentralističnih strank, je zmaga revizionistične po litike kljub izumetičeni premoči srbijanskih strank zagotovljena.

O ameriškem posojilu so vladni listi in par lamentarci na vse pretege trdili, predno je bilo sprejeto, kako se bo ob njem valuta popravila, draginja padla in dinar dvignil. To isto so trdili tudi o ustavi. Sedaj imamo ustavo in imamo posojilo, pa kljub temu gre vse rakovo pot. Zakaj? Zato, ker imamo piškavo in povrh tega še centralistično ustavo, posojilo pa obremenjeno s strahovitimi pogoji, od katerih imajo korist le izdajalci. Ali naj pogrejemo k temu še lopovsko zamenjavo kron v dinarje in goljufivo odvzetje 20 odstotkov? Ni treba! — Ali je še kdo, ki ne pozna centralizma?

ITALIJA

Nova italijanska vlada je na zelo slabih nogah. — Delavni sloji in delavske stranke jo ne morejo podpirati, ker nima smisla za njih težnje, fašisti ji pa tudi nasprotujejo, ker se jim zdi premeška in premalo načelna proti delavskemu gibanju. Fašistovska predtrznost gre celo tako daleč, da je vodstvo fašistov na svojem zborovanju v Milanu javno grozilo, da bo razgualo parlament ter prevzelo oblast v svoje roke.

MADZARSKA

Madžarski listi na vso moč napadajo tuja, zavezniška zastopstva, ki se nahajajo v Budimpešti. Madžarsko nazadnjaštvo bi rado izvajalo svojo strahovlado brez vseh prič in brez vsake kontrole iz zapadne Evrope. Francoski poslanik se je pritožil pri vladi, minister je obljubil odpomoč, gonje pa niso prenehale.

KONFERENCA ZAVEZNIKOV V LONDONU.

Nemčija ne more plačati obrovov vojne odškodnine, naložene ji od zmagovalcev-zaveznikov. Zato se vrši sedaj v Londonu konferenca vrhovnega sveta, ki skuša urediti to vprašanje z ozirom na to, ker je Francija poslala Nemčiji ultimati, da bo izvajala skrajne konsekvence, če Nemčija ne plača svojih obrovov. Na drugi strani pa zahteva Amerika od Anglije dolgeve privatne lastnine in ker Anglija nima razpoložljivih sredstev, za hteva od svojih zaveznic Francije, Belgije, Italije in tudi Rusije, da plačajo, kar so dolžne. Ako Anglija dopusti Franciji zasedbo gospodarskih virov, potem bo prikrajšana še pri plačilih iz Nemčije. Velike zaveznice so torej brez razpoložljivega denarja, torej takorekoč, čeprav je njih valuta visoka, pred nekakim gospodarskim polomom, ker zaradi visoke valute ni eksporta in velik del industrije počiva. Lloyd George hoče na konferenci posredovati, Francija pa noče odnehati od sklepa in namena svojega pritiska na Nemčijo. Začela je že izganjati Nemce iz Alzacije-Lorene ter pleniti njih premoženje. Iznancni smejo vzeti s seboj samo 5000 mark na osebo, za cele rodline samo 10.000 mark, od druge svoje lastnine pa samo toliko, kolikor lahko nosijo v rokah, vse drugo pa zaplenijo Francozi. Do izvedbe kakih drugih nakan proti nemški državni imovini bode težko prišlo, ker bodo Angleži nasprotovali in ker se je zelo nevarno igrati z ognjem ogorčenja v nemškem narodu.

PROTI OBOROŽEVANJU.

Dne 6. t. m. so v Londonu otvorili konferenco kat. svetovne zveze za poglobitev mednarodnega sporazuma. Konferenco je s cerkvenim govorom otvoril dr. Charles L. Jofferson iz Novega Jorka. Govoril je o krščanskem bratskem razumevanju in o poštrevolnosti. Človek, narod, cerkev, država, ki niso prožeti tega duha, niso krščanski. Dovolite, — je rekel g. Jofferson — da v imenu Kristovem zahtevamo konec oboroževanja. Ne samo en narod, vsi morajo odložiti orožje!

Naša zborovanja.

V nedeljo, dne 20. avgusta vsi

NA KATOLISKI SHOD

ki se vrši na vrtu dijaškega semenišča nasproti gimnaziji. Udeleženci se zberejo na Slomškovem trgu pri stolni cerkvi med 7. in 8. uro zjutraj. Ob 8. uri odkorakamo skupno po Stolni ulici čez Glavni trg in Gosposko ulico na zborovališče. Ta mbo ob pol 9. uri pridiga (kanonik dr. Vraber) in pontifikalna sv. maša (kapiteljski vikar dr. Matek). Nato shod, na katerem govorijo dr. Anton Korošec, dr. Leskovar, urednik Kremžar in prof. Vesenjaj. Po shodu takoj večernice z zahvalno pesmijo in posvetitvijo presv. Srcu Jezusovemu.

Dolžnost vseh katoliških Slovencev je, da se polnoštevilno udeležijo te katoliške manifestacije.

Ob slabem vremenu bo služba božja ob istem času v stolnici, zborovanje pa v veliki dvorani pri Götzu.

Orlovski tabor v Celju. Po celi naši škofiji se vršijo letos katoliški shodi z najsijajnejšim uspehom. V Celju bo pa mesto katoliškega shoda dne 27. t. m. velik orlovski tabor z sledečim sporedom: Od pol 8. do pol 9. ure sprejem gostov, z zbiranjem članov in članic pred kolodvorom. Sprejem po mestu. Po sprejedu sveta maša na Glavnem trgu. Popoldan ob pol 3. uri javna telovadba na glaziji. Po telovadbi prosta zabava. Pri sprejedu, pri sv. maši in telovadbi svira vojaška godba dravske divizije iz Ljubljane. Krščanska mladina! To bo tvoj dan! Prihiti polnoštevilno v Celje kakor tudi vsi ljubitelji in prijatelji poštene krščanske mladine.

Pri Mariji Snežni na Velki se vrši v nedeljo, dne 20. avgusta t. l. po rani maši v gostilni g. Celcer politično zborovanje Slov. ljudske stranke. O političnem in gospodarskem položaju bo poročal g. poslanec Ivan Roškar. Somišljeniki iz okoliških občin, vsi ta dan na shod!

Mozirje. V nedeljo, dne 20. avgusta, po rani službi božji shod SKZ v Mozirju. Poroča narodni poslanec Vladimir Pušenjak o političnem in gospodarskem položaju.

V Stopicah pri Rogatcu se je vršil dne 13. avgusta t. l. po rani maši pred hišo župana lepo uspeli shod naše SLS, na katerem je govoril poslanec Davorin Krajnc, ki je v velikem številu zbranim zborovalcem obrazložil vzroke naših slabih gospodarskih in političnih razmer. Njegova izvajanja o političnem položaju v parlamentu in o delovanju strank je zbrana množica zasledovala z velikim zanimanjem.

Pri Sv. Bolfenku v Haložah se je v nedeljo, dne 13. t. m. po piaznem opraviilu vršil lep shod naše SLS, na katerem je obširno poročal poslanec Davorin Krajnc. Njegova izvajanja so bila tako zanimiva, da so molčali še celo tisti zaslepljeni, ki so poprej grozili, da bodo naš shod razbili. Na shodu predlagane resolucije, da se izreče zaupnica Jugoslovanskemu klubu in našemu voditelju dr. Korošču, da se zahteva verski pouk v vseli šolah, zahteva po avtonomiji ter da se ukrene vse potrebno za nabavo živil, so bile sprejete z velikim navdušenjem.

Na shodu pri Sv. Marku nize Ptuja v nedeljo, dne 13. avgusta je bila navzoča skoro vsa župnija. Shodu je predsedoval župan Vršič. Govorila sta na shodu posl. Žebot in prof. Vesenjaj. Zbrano ljudstvo je našim poslancem izreklo zahvalo in popolno zaupanje. Na shod se je priklatil kot špijon tudi glavni tajnik SKS, znan zloglasni Brus. Toda komaj ko je začel delat zgago, so mu že naši kreпки fantje zagrozili, da ga spravimo za dravski breg, nakar jo je korajžno odkuril. Vsi zapeljani so spoznali, da so tavalji na krivih potih in danes lahko rečemo, da je odklenkalo samostojnejšem ter da se Dravsko polje nahaja v našem taboru.

Na shod v Spuhlji pri Ptujtu dne 13. t. m. je prihitelo okoli 200 ljudi. Shodu je spretno predsedoval občinski odbornik in posestnik Kolarič. Poročal je poslanec Žebot. Tudi nata shod je prikimal tisti neizogibni Brus, tajnik Samostojne, ki bi bil rad prodal svojo modrost, toda zbrani zborovalci ga niso marali poslušati. Na shodu je bilo izrečeno popolno zaupanje Jugoslovanskemu klubu. Spuhlja je v našem taboru!

V zavrću pri Ptujtu se je vr vršil 15. t. m. shod naše SLS, na katerem se je sijajno pokazalo, da je vse ljudstvo Halož v našem taboru. Na stotine ljudi je prihitelo iz domačih, sosednih in hrvatskih krajev na ta lepo uspeli shod, katerega je otvoril g. Borovinšek. Za predsednika je bil izvoljen župan g. Potisk. Govorila sta poslanec Žebot in prof. Vesenjaj. Ljudske množice so glasno pritrjevale izvajanjem govornikov in so sklepčno izrekle neomajno zaupanje Jugoslovanskemu klubu. V imenu navzočih se je govornikom zahvalil g. Rižnar iz Gajovec ter izjavil, da je v ptujskem okraju za vedno odklenkalo samostojnejšem in da je ljudstvo v taboru Slov. ljudske stranke.

Tedenske novice.

Radi praznika Vnebovzvetja je izšel tokrat «Gospodar» samo na štirih straneh. Prihodnja števila bo zopet na 8 straneh.

Važno za udeležence Euharističnega shoda v Vara-

Edinu! Udeleženci imajo polovično vožnjo na južni in državni železnici. Za izkaznico, katero dobijo v frančiškanskem samostanu v Varaždinu, se plača 1 dinar. Najbolje bo, da se pripeljejo dne 27. zjutraj, t. j. v nedeljo, z onim vlakom, ki odhaja iz Maribora ob 5.26 v jutro. V Varaždinu se bo na njihov prihod čakalo, zato imajo Slovenci govor ob pol 10. uri dopoldne. Da bi se mogli isti dan vrniti z vlakom, ki odhaja iz Varaždina popoldne ob 5.05. uri, se je procesija preložila na 3. uro. Udeleženci, njih število, naj — kolikor preje oglašijo v frančiškanskem samostanu v Varaždinu.

Zmaga SLS na Viču pri Ljubljani. Doslej je bila občina Vič pri Ljubljani v rokah policajdemokratov. Pretečeni teden so se vršile volitve župana in občinskih svetovalcev. Z liberalci in z njihovimi samostojnejskimi podrepaniki zvezani socialisti so propadli na celi črti. SLS je dobila župana in vse občinske svetovalce. — Ta ko se podira trdnjava za trdnjavo ljudskih izkoriščevalcev!

Novo lopovščine policajdemokratov pred sodiščem. V Ljubljani se je dne 11. t. m. vršilo pred okrajnim sodiščem zanimivo nadaljevanje sodne razprave na tožbo bivšega ministra dr. Kramerja proti inž. Tavčarju, ki je trdil, da je dr. Kramer nepošten. Zastisane so bile priče, ki so izpovedale, kakor sledi: Prof. Breznik je izjavil, da mu je dr. Kukovec vpričil inž. Tavčarja povedal, da mu je le-ta očital obrambo nepoštenih ljudi, kakor je n. pr. dr. Kramer, ki je kot trgovinski minister dovolil nacionalizacijo vevške papirnice samo pod pogojem, da se je večja skupina delnic odstopila prijateljstvu dr. Kramerja. Delniška tiskarna (Jutro, Domovina, Kmetijski list) je dobila 3000 delnic, katere je razdelila med svoje prijatelje (policajdemokrate in samostojneže). Dr. Reisner je izpovedal v bistvu isto. Dr. Ravnihar pa je dodal, kak hrup so zagnali pri seji mladini, ko jim je inž. Tavčar očital nepoštenje. Najbolj so se potegovali za dr. Kramerja Gregorka, Kejžar iz Maribora in Luka Jelenc (že ve zakaj!). Sodnik je nato, ker je dejanski stan dognan, preložil glavno razpravo, da se dožene dokaz resnice. — O rezultatu bomo poročali.

V časih tlake. Iz Dornave pri Ptujju nam poročajo: Zdi se, da še vedno živimo v časih tlake. Saj tako si misli grajsčaka Lippit in njegov sorodnik Guidon Pongratz. Svoje uslužbenke zmerjata z najizbranejšimi izrazi iz prirodoslovja. In kako jih zna ta fini nemški plemenitaš izžemati! Kakor citrono. Nadvrtarju n. pr. plačuje mesečno 200 kron in hrano. Da pa ta hrana za služinčad ne pride predrago, pa ima neko ženšče, ki uživa za svojo službeno «vestnost» napram uslužbenecem pri gospodarju gotove privilegije. Dasi ima 5—6 milijonov vsakoletnega dobička pri vinu, vendar dobe viničarji in sicer ob nedeljah nekaj kislega, neuzitnega jabolčnika. Gozdar ima 500 kron mesečne plače za šesteroglavo rodbino, pristav pa 200 K. Če hočejo živeti, morajo krasti, kar je pokazala sodna obravnava v Ptujju. Dinarji dobivajo 3 dinarje dnevno brez hrane in pijače! Nek siromak, ki je že 40 let pri grajsčini, je popolnoma opešal in živi v hlevu pri tuberkuloznih kravah; uši in nesnaga ga bodo rešili trpljenja. In gospod Pongratz ga je že hotel vreči črez prag, češ, da nima od njega prav nobene koristi. Njegovo veliko posestvo bi moralo spadati pod agrarno reformo. Toda to se ne bo zgodilo, ker Pongratz pridno maže. Agrarni direktor se odziva raznim vabilom na izlete in pojedine ter po več dni ostaja na loviščih prostrane grajsčine. Tako bodo še dolgo živele nemške pijavke na naši zemlji, dokler ljudstvo samo ne spregleda.

Ormoška Kmetijska podružnica predlaga v odklikovanju za zasluge, pridobljene na polju kmetijstva, sledeče trgovce in sicer: Ivana Veseliča, Ludvika Kuhariča in Lovrčeta Petovarja za uspešno razdelitev galice in dveh vagonov desk med kmetovalce, ki so člani kmetijske podružnice, konečno št. Grivca za razdelitev železja, vse naročeno pri Kmetijski družbi na račun in za ude Kmetijske podružnice v Ormožu. Cestitamo!

Prišli bi jih rad k Sokolu. (Dopis iz Polenshaka pri Ptujju.) Učitelj Fink je postal zadnji čas zelo agilen agitator za Sokola. Učencem, ki so naraščajniki Orla, se je celo predrznil groziti s kaznijo za nje in njihove stariše, češ, da jih bo ogradil sodišču. Seveda, po katerem paragrafu, tega ne pove. Vprašamo pa, kdo mu daje pravico in pogum, naše otroke siliti k brezverskemu Sokolu? Naše otroke bomo vzgajali, kakor bomo spoznali za najboljše, njegovih brezverskih naukov pa ne potrebujemo, najmanj pa njegovega komandiranja. Zaveda naj se, da je plačan z našim denarjem! Torej gospod učitelj, pustite na miru Orla in ne brizgajte se za Sokola, pač pa za krščansko versko vzgojo Vam izročene mladine!

Samooblasten šolnik. Iz Polenshaka pri Ptujju se nam poroča: Pred nedavno smo imeli dvomljivo čast, da smo se morali pečati z našim samooblastnim šolnikom, ki živi v domišljiji, da je na našem Polenshaku nekronani kralj. Evo nov dokaz, kaj si drzne počenjati ta samooblastni šolnik. Dne 27. julija 1922 je imela naša šolska mladina pod vodstvom našega šolnika in njegove soproge-učiteljice izlet v Ptuj. Izletniki so se nastavili na vrtu gostine «Novi svet». Popoldne je prišel na vrt pošten sadjerejec, da ponudi žejni šolski mladini, ki niti pitne vode ni imela, dočim sta se naš šolnik in njegova boljša polovica krepili s kozarci piva, nekaj jabolok po skrajno nizki ceni (4 jabolke za 1 krono). Ta cena za res lepo sadje gotovo ni bila pretirana. Kakor jastreb iz neba je priletel naš šolnik ter nahnulil sadjerejca z drznim poveljem: «Odstranite se takoj!» Pričel je tudi njegova soproga ter iztrgala iz rok učencu 4 jabolke, katere si je kupil ravno kar za eno krono, ter jih vrniti sadjerejcu z drznim klicem: «Kaj misliš! štiri jabolke za eno krono, ali si neumen — jaz ti dam doma celo drevo za 1 krono!» Zopet nov dokaz, kako naše liberalno učiteljsko sovražni naš kmetijski stan. Gospodu šolniku in njegovim soprogi bodi povedano, da smo siti vajinega samooblastnega vedenja! Tisti šolski vrt, ki ti obrodi sadje, ni tvoja, ampak je šolska, torej naša last. Prišel pa bo čas, upajmo,

da ni več daleč, ko bomo temeljito obračunali s tem «izobraženim» človekom, kajti božji mlini meljejo počasi, a sigurno!

Petindvajsetletnica gasilskega društva na Hardeku pri Ormožu. Naše gasilsko društvo je slavilo dne 13. avgusta 1922 25letnico svojega obstanka. Udeležilo se je 15 gasilskih društev, kot zastopnik Jugoslovanske gasilske zveze v Ljubljani župni načelnik gornjegrajske gasilske župe gospod Vengust, ter načelnik ljutomerske gasilske župe gospod Rajh. Sv. maša, obhod in veselica so se vršili v Ormožu. V imenu Ormoža, ki je bil kakor Hardek v zastavah, je častil gasilce pozdravil gospod občinski odbornik Veselič, na kar se je vršila na glavnem trgu božja služba, pri kateri je domača društvena godba precizno in milodoneče igrala Mikložičevo mašo, domači č. g. dekan Glihe pa govoril o zgodovini in pomenu gasilskih društev sploh, ter posebno priznalne besede domačemu jubilatnemu društvu. Po vdičastnem obhodu vseh gasilcev skozi mesto, pri katerem ste sodelovali dve gasilski godbi, domača in trgoviška, se je vršil slavnostni občni zbor, kjer je društveni in župni načelnik g. Hanželič pozdravil zastopnike ormoškega mesta in načelnika okrajnega zastopa ormoškega, zastopnika JGZ, zastopnike gasilskih žup in društev. Slavnostno predavanje o početku, razvitku in delovanju društva, o njegovih zaslužnih načelnikih, članih in podpornikih je imel društveni in župni tajnik gospod Rosina. Za tem se je vršil občni zbor Gasilske župe ormoške, ki šteje sedaj 9 gasilskih društev; pri tem zborovanju so se sprejela enotna župna pravila. Popoldne je bila tehnična gasilna vaja na Hardeku; v obrambo se je z brzagalno naskočila od dveh strani hiša gospoda Petka; gasilci so s svojim mirnim in razumnim nastopom pokazali izurjenost in disciplino. Za tem se je vršila ob zvonkih glasih že imenovanih godb in ob veliki udeležbi ljudstva na vrtu gostilne gospoda Horvata veselica, ki se je prav dobro obnesla. Gasilskemu društvu hvala za vsak slučaj na pod 4. navedeni način posebej določijo.

Najlepše pozdrave in obilo sreče na polju in v vinogradih želijo slovenski fantje svojim doma ostalim, kakor tudi staršim fantom in dekletom iz Stare Turčije, Požaj, Crnagora.

Zrtev Drave. 9. avgusta se je potegnulo iz Drave guilo truplo nezane utopljenke; domneva se, da je kake tri tedne ležala v vodi. Stara je okoli 30 let, srednje rasti in precej močnega života. Obležena je v črno ali temno obleko, kolikor se je pač barva še dala razločevati; košček obleke ima shranjen grobokop. Ker je truplo vsled dolgega ležanja v vodi bilo že precej izpremenjeno, se druga znamenja ne dajo navesti. Sorodniki, oglašite se pri župnijskem uradu sv. Marka nize Ptujja.

Umrla je v Mozirju Marijina družbenica Antonija Dimiec v starosti 26 let. Zapustila je mater, sestro in tri brate. Na zadnji poti so jo spremljale članice Marijine družbe, ki so ji tudi okrasile mrtvaški oder. Vrli mladenki sveuila večna luč!

Veliki požar v Smartnem na Pohorju. V petek, dne 11. avgusta po noči je zbruhnil požar v gozdu gosp. Jurija Ačka in uničil celi gozd. vrednost dreves, katere so poškodovana, znašajo 80.000 kron. Požar je zakrivila najbrž masčevalna roka. V jutru 12. avgusta so prihiteli Jurij Ačko, Leopold Vorša, trgovec in Simon Raus. Toda zaradi velikega požara je bilo gašenje nemogoče.

Starec požigalec in samomorilec. Iz Sladke gore nam poročajo: Pri nas sta živela 65 let stari Janez Gorjup in njegov zet v rednem prepiru in nemiru. Vedno kreganje je starca tako razjezilo, da se je masčeval nad svojim zetom na ta način, da mu je zažgal hišo, katero je upepelil požar prav do tal. Iz strahu pred kaznijo se je vrgel stari Gorjup pri Poljčanah pod tovorni vlak, ki je požigalca smrtno povozil.

Zagonetna smrt. Vlakovodja osebnega vlaka, ki je vozil te dni na sarajevski progi, je zapazil nedaleč od Trebinja med Tračnicami človeško glavo. Ustavil je vlak, vlakospremno osebje in potniki so šli pogledat, kje in česa je človeška glava. Šele komisija iz Trebinja je spoznala, v od železniškega koleasa od trupa odrezani glavi trebinjskega čevljarja Josipa Moroveka iz Češkoslovaške, ki je veliko let bival v Trebinju in je bil znan kot pijanec. Nekaj proci od glave je bilo tudi truplo in steklenica žganja. Komisija je dognala, da se je Moravec napil, prišvedral do železnice, se spodtaknil, padel preko tračnic, vsled pljanosti ni mogel ustati, pa mu je odrezal vlak glavo.

Roparski umor. Dne 13. t. m. so našli v šumici v bližini Komola pri Zagrebu neki Vinko Trubič, star 17 let, doma iz Dobrinja, okraj Aleksandrovo s porezanim vratom. V bližini žrtve je ležal oster nožič. Policia je dognala, da je Trubiča zvalil v gozd kak potepuh. Brž ko je lopov izvlekel iz Trubiča, da ima denar, mu je z nožem oropal vrat, ga oropal in nato neznan kam pobegnil.

Krvav dogodilja v bližini Broda. Iz sela Trnjana pri Brodu poročajo sledeči krvavi dogodilja: Otroci Franca in Neže Velikanovič iz sela Trnjana so zasmehovali Katarino Kremer, ki je bogata posestnica mlina. Kremer je v jezi pretepla enega od njo zasmehujočih otrok. Ko je Kremerca tepla otroka, je pridrvela nad njo mati otrok ter jo z tako silo lopnila s sekuro po glavi, da se je Kremerca pri pričji zgrudila. Ko je videla Kremerčina hčerka Marija svojo mater v nezavesti na tleh, ji je prihitela na pomoč. A na to je pridrvel na mesto poboja njen mož Franjo in se zagnal v Margo z nožem. Marga je bežala pred divjakom, a še doma na dvorišču jo je dobil in ji zasadil nož v srce, da je ostala pri pričji mrtva.

Gospodarstvo.

NE TAKO!

Vinogradnik: R. Košar.

Pri zadnji seji vinarskega in sadjarskega odseka Slovenske kmetijske družbe v Mariboru dne 10. t. m. je prišel v razpravo slučaj, ki je vreden, da se z ozirom na idealna stremjenja, katerim naj služijo naše vinogradniške organizacije v Jugoslaviji, nekoliko natančneje obravnava.

Prečital se je dogovor, ki se je sklenil med vinarskim društvom v Brežicah in njegovim odsekom za razstavljanje vin iz okolišča imenovanega vinarskega društva na ljubljanskem velesejmu kakor sledi:

1. Vinarsko društvo v Brežicah izjavlja po svojih zakonitih zastopnikih, da radi finančnih težav ne

more samo prirediti razstave vin iz svojega okolišča na ljubljanskem velesejmu in da vsled tega privoli, da se sestavi iz članov tega vinarskega društva v svrhu razstave na ljubljanskem velesejmu ali tudi drugod, poseben razstavljalni odsek, ki se naziva: «Razstavljalni odsek vinarskega društva v Brežicah.»

2. Vinarsko društvo v Brežicah izjavlja dalje, da prenese na navedeni odsek vse svoje pravice in ugodnosti, ki jih ima i glede dodelitve prostora na velesejmu v Ljubljani ali kje drugod, i glede eventualnih podpor za razstavo vin; vinarsko društvo pa se tudi zaveže, da bo i samo po svojih funkcijonarjih se potezalo pri uradu ljubljanskega velesejma za dodelitev primerne prostora navedenemu odseku in pri Kmetijski družbi za izplačilo cele obljubljenе podpore v znesku 72.000 K in da se bo vsak doseženi znesek v razstavljalne ali podobne svrhe razstavljalnemu odboru tudi resnično čimpreje izplačalo.

3. Novoustanovljeni odsek za razstavljanje vin pa se zaveže, da napravi in vzdržuje na ljubljanskem velesejmu na odkazanem mu prostoru primeren visoki paviljon na svoje stroške ter se dalje zaveže, da bo v tem paviljonu razstavljal samo vina članov vinarskega društva v Brežicah in sicer v enakih množinah od hrizeljskega in dolenskega vina.

4. Pogoje za razstavljanje pod 3. navedenih vin določil razstavljalni odsek v soglasju z vinarskim društvom v Brežicah, razglasiti pa pusti v svojem okolišču te pogoje navedeno vinarsko društvo samo.

5. Odsek za razstavljanje vin sme razven na ljubljanskem velesejmu eventualno tudi na drugih razstavah pod 3. navedena vina razstavljati pod pogoji, ki se za vsak slučaj na pod 4. navedeni način posebej določijo.

6. Odsek za razstavljanje vin sme na zunaj, kolikor se njegovi posli tičejo razstavljanja vin, nastopati kot poverjenec vinarskega društva v Brežicah.

7. Odsek za razstavljanje vin je od vinarskega društva v Brežicah pri svojem delovanju samostojen; kar konzorcij s svojim delom in s svojim denarjem pridobi, je zgolj last konzorcija; na eventualnem dobičku, ki ga doseže razstavljalni odsek, nima ne vinarsko društvo v Brežicah, ne kak tretji član tega društva in kak razstavljalni odsek postavljene paviljon izključna last odseka za razstavljanje vin; nihče nima pravice zahtevati razstavo svojih vin preko v točki 4. oziroma 5. navedenih pogojev.

8. Odsek za razstavljanje vin je glede porabe od vinarskega društva v Brežicah mo eventualno izposlovanih podpor društvu dolžan račun polagati. Vinarsko društvo v Brežicah pa sme razstavljalnemu odseku izplačane podpore še le tedaj nazaj zahtevati, kadar ima razstavljalni odsek toliko čistega dobička, kolikor ga je postavitev paviljona stala. Stroški stavbe računijo se po kurzu dneva vračila podpore.

9. Za eventualne izgube pri razstavljanju vin pa jamčijo samo tudi člani odseka za razstavljanje vin v tem smislu posebej sklenjenega dogovora.

10. Vinarsko društvo v Brežicah pa ima pravico poslovanja v paviljonu nadzorovati po v to svrhu določenem članu. Ako se pritožba proti poslovanju v paviljonu izkaže utemeljena, trpi stroške delegatov razstavljalni odbor. V slučaju, da se razsodba delegata ne bi priznala, se postavi razsodišče, v kojega imenuje vsa ka stranka po enega člana, tretji član pa je delegat.

11. Odseku za razstavljanje vin doposlani in za razstavo določeni vzorci članov vinarskega društva v Brežicah se razstavlja po možnosti brez zavračanja; vendar pa vinarsko društvo v Brežicah priznava razstavljalnemu odseku pravico, da sme vina, ki ne odgovarjajo določeni kakovosti, tudi zavračati.

12. Za razstavo namenjeni vzorci smejo se zavračati tudi, če za razstavo določeni prostor to zahteva.

13. Kako vino toči razstavljalni odsek v svojih razstavljalnih paviljoni pa je zgolj interna zadeva razstavljalnega odseka.

14. Paviljon zamore preiti v last vinarskega društva v Brežicah, ako društvo plača razstavljalnemu odseku vse nastale stroške po dnevnem kurzu. (Danes znaša kurz za krono v Curihu 1.55.) Pri taki prepustitvi paviljona pa odseku event. že doseženi dobiček ne prihaja v poštev, pač pa event. odseku izposlovanе podpore, ako niso že pod točko 8. odstavek 2, že vstavljene Vinarsko društvo v Brežicah pa ne sme paviljone za se zahtevati pred pretekom petih let.

15. V preizkušnjo komisijo se povabi gg. Gombaš in Skalický.

Iz tega dogovora je razvidno:

1. Da se je brežiško vinarsko društvo odreklo najvažnejšim pravicam in ugodnostim, ki jih uživa kot korporacija in da služi sedaj njeno ime samo še za ščit nekaterim osebam.

2. Vinarsko društvo v Brežicah je tudi izgubilo ves vpliv na razstavo svojih vin, ker priznava razstavljalnemu odseku pravico, da sme vina, ki ne odgovarjajo določeni (?) kakovosti, zavračati, posebno pa še zato, ker sme zavračati tudi vzorce, ako za razstavo določeni prostor to zahteva.

3. S 13. točko dogovora pa si je brežiško vinarsko društvo odsekalo glavo.

Tako naša vinarska društva ne smejo delati!

POROČILO O LETINI NA HRVATSKEM.

Smo že poročali v «Gospodarju», kako slabo je izpadla letošnja žetev in kako življenjsko resni časi naš čakajo letošnja zimo in na spomlad. Danes hočemo pa našemu kmetu podati po zagrebškem «Jutarnjem listu» natančno poročilo o izidu letošnje žetve iz naših najbolj žitorodnih krajev na Hrvatskem ter v Sremu.